

ZBIERKA **ZÁKONOV**
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1946

Vyhlášené: 19.12.1946 Časová verzia predpisu účinná od: 31.08.1948 do: 30.09.1950

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

228

Z á k o n

ze dne 21. listopadu 1946

o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

(1) Rozhodčí soudy povolane podle

§ 5, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků,

§ 5, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského,

§ 30, odst. 1 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 102 Sb., o znárodnění akciových bank, a

§ 14, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 103 Sb., o znárodnění soukromých pojišťoven,

rozhodovati o zrušení nebo o jiné přiměřené úpravě hospodářsky neodůvodněných závazků národních podniků zřizují se u krajských soudů vykonávajících pravomoc ve věcech civilních (dále jen krajské soudy) v sídlech zemských soudů. Působnost rozhodčího soudu se vztahuje na celý obvod zemského soudu, v jehož sídle je zřízen.

(2) Den, kdy rozhodčí soud zahájí činnost, vyhlásí president zemského soudu v Úředním listě, na Slovensku v Úradnom vestníku.

§ 2.

(1) Rozhodčí soud se skládá z předsedy, jeho náměstka, potřebného počtu soudců z povolání a z přísedících.

(2) Předsedu rozhodčího soudu, jeho náměstka a ostatní soudce z povolání ustanoví president zemského soudu, v jehož sídle je rozhodčí soud, ze soudců z povolání činných v sídle zemského soudu. Ustanovení tohoto zákona o předsedovi rozhodčího soudu platí i o jeho náměstkovi.

(3) Přísedícími rozhodčího soudu jsou osoby ustanovené předsedou rozhodčího soudu a zapsané do seznamu, který se vede u rozhodčího soudu podle ustanovení tohoto zákona.

§ 3.

Přisedícím může být jen československý státní občan, který dosáhl 30. roku věku, má potřebné znalosti a zkušenosti, je mravně bezúhonný a státně a národně spolehlivý a má bydliště pokud možno v obvodu příslušného krajského soudu.

§ 4.

(1) Předseda rozhodčího soudu stanoví, přihlížeje k pravděpodobné potřebě přisedících, počet přisedících pro jednotlivá odvětví znárodněného podnikání a požádá jednotnou odborovou organizaci a příslušné ústřední hospodářské organizace, které určí ministr spravedlnosti v dohodě s příslušnými ministry, aby mu v přiměřené lhůtě navrhly podle pravděpodobné potřeby dostatečný počet vhodných osob. Pokud jde o hospodářské organizace na Slovensku, vyžádají si ministři vyjádření příslušného pověřence. Nedojdou-li návrhy včas, vyžádá si předseda rozhodčího soudu návrh od zemského národního výboru, na Slovensku od sboru pověřenců.

(2) Z navržených osob ustanoví předseda rozhodčího soudu potřebný počet přisedících, odděleně pro jednotlivá odvětví znárodněného podnikání.

(3) Osoby, které byly ustanoveny přisedícími, budtež o tom předsedou rozhodčího soudu zpraveny. Zároveň budtež osoby ty zapsány do seznamu přisedících rozhodčího soudu, a to podle oborů.

§ 5.

(1) Přisedící může odepřítí přijetí funkce nebo vzdátí se jí jen z důležitých důvodů; posouditi je náleží předsedovi rozhodčího soudu.

(2) Předseda rozhodčího soudu zbaví s předchozím souhlasem presidenta zemského soudu přisedícího funkce, objeví-li se, že nevyhovuje některé z podmínek § 3, nebo zanedbává-li trvale své povinnosti.

§ 6.

Pokud jsou přisedícími zaměstnanci, musí jim být poskytnut volný čas potřebný k výkonu funkce přisedícího a nesmí je stihnouti žádná újma proto, že vykonávají funkci přisedícího nebo že jejím výkonem zameškají práci ve svém zaměstnání.

§ 7.

(1) Přisedící slíbí před zahájením jednání jednou provždy do rukou předsedy rozhodčího soudu, že budou vykonávat svou funkci svědomitě a nestranně, že zachovají mlčenlivost o věcech, o nichž se při řízení dovědí, a neprozradí úřední tajemství porad a hlasování.

(2) Přisedícího, který se nedostaví k jednání bez řádné omluvy vůbec nebo ve stanovenou hodinu, který opustí předčasně jednání nebo který jinak zanedbává své povinnosti, potrestá předseda rozhodčího soudu pořádkovou pokutou do 5.000 Kčs a uloží mu náhradu nákladů řízení zmařeného jeho vinou. Předseda rozhodčího soudu může pořádkovou pokutu a výrok o náhradě nákladů odvolati, jestliže se přisedící dodatečně omluví a předseda uzná jeho omluvu za dostatečnou. Pořádkové pokuty plynou do státní pokladny.

§ 8.

(1) Náklady spojené se zřízením a činností rozhodčího soudu hradí stát.

(2) Kancelářské místnosti a kancelářský personál pro rozhodčí soud obstará prezident krajského soudu, u něhož je rozhodčí soud zřízen.

§ 9.

(1) Odměny předsedy rozhodčího soudu, jeho náměstka a soudců z povolání určí směrnice, které vydá ministr spravedlnosti v dohodě s ministry průmyslu, výživy, vnitra, financí a zdravotnictví a po slyšení nejvyššího úřadu cenového.

(2) Funkce přisedících rozhodčího soudu je čestná. Přisedící mají však nárok na náhradu hotových vydání a přisedící z řad zaměstnanců a drobných podnikatelů též na náhradu ztráty výdělku; náhradu určí v obou případech předseda senátu podle směrnic, které vydá ministr spravedlnosti v dohodě s ministry průmyslu, výživy, zdravotnictví, financí a sociální péče po slyšení nejvyššího úřadu cenového. Nárok na náhradu jest uplatnitelný do 15 dnů po skončení jednání rozhodčího soudu.

§ 10.

Dohled na rozhodčí soudy přísluší presidentům zemských soudů, v jejichž obvodě je sídlo rozhodčího soudu; nejvyšší dohled přísluší ministru spravedlnosti, a to podle obdoby ustanovení platných o dozoru nad řádnými soudy.

§ 11.

Soudy a orgány veřejné správy jsou povinny vyhověti dožádáním rozhodčího soudu.

§ 12.

(1) Rozhodčí soud jedná a rozhoduje v senátech, složených ze soudce z povolání jako předsedy a dvou přisedících, z nichž jmenuje každá strana po jednom ze seznamu (§ 4, odst. 3) z oboru, ke kterému patří, a není-li takového přisedícího, z oboru příbuzného.

(2) Žalobce je povinen jmenovati přisedícího již v žalobě (§ 16), žalovaná strana do 8 dnů poté, kdy jí byla doručena žaloba s vyzváním, aby jmenovala přisedícího. Předseda senátu vyzve stranu, aby jmenovala do 8 dnů přisedícího, také tehdy, když přisedící, který byl stranou jmenován, zemřel, byl funkce zbaven nebo se jí vzdal anebo byl platně odmítnut.

(3) Nejmenují-li strany nebo některá z nich přisedícího, povolá je předseda senátu z osob zapsaných do seznamu sám podle zásady uvedené v odstavci 1.

§ 13.

(1) O vyloučení a odmítnutí členů rozhodčího soudu platí obdobně zákonná ustanovení o vyloučení a odmítnutí soudců v civilním řízení sporném.

(2) O odmítnutí přisedícího rozhodne předseda senátu. O odmítnutí předsedy senátu rozhodne předseda rozhodčího soudu, je-li však odmítán předseda rozhodčího soudu, rozhodne o odmítnutí prezident zemského soudu.

§ 14.

(1) Rozhodčí soud je výlučně příslušný pro rozhodování ve věcech uvedených v § 1, odst. 1.

(2) Místně příslušný je rozhodčí soud, v jehož obvodu je sídlo národního podniku. Má-li národní podnik zvláštní závod mimo obvod příslušného rozhodčího soudu, je ve věcech, které se týkají tohoto závodu, podle volby žalobce příslušný i rozhodčí soud, v jehož obvodu je tento závod.

§ 15.

(1) Jednání před rozhodčím soudem je veřejné.

(2) Veřejnost budiž však vyloučena vždy, když by při projednávání měly přijíti na přetřes věci, jichž prozrazením by mohly býti jakýmkoliv způsobem ohroženy zájmy nebo obrana státu.

§ 16.

(1) Řízení před rozhodčím soudem se zahajuje podáním žaloby na zrušení nebo na jinou přiměřenou úpravu hospodářsky neodůvodněného závazku národního podniku.

(2) Žaloba může býti podána jen do roka ode dne, kdy rozhodčí soud zahájil činnost (§ 1, odst. 2). Převzal-li národní podnik majetek mu připadající teprve později, počíná lhůta jednoho roku dnem převzetí, u pojišťoven dnem uveřejnění vyhlášky podle § 12 dekretu o znárodnění soukromých pojišťoven č. 103/1945 Sb.

(3) Ustanovenie odseku 2 neplatí, ak ide o nárok zo závazku, ktorý je alebo bude proti národnému podniku uplatňovaný pred riadnym súdom alebo iným príslušným orgánom.

§ 17.

(1) Když žalovaný jmenoval přisedícího nebo když marně uplynula lhůta mu k tomu daná, nařídí předseda senátu rok k ústnímu jednání, ke kterému obešle obě strany.

(2) Před rozhodčím soudem mohou strany jednati samy nebo skrze zástupce. Zástupcem může býti každá svéprávná osoba, která není pokoutníkem.

(3) Nedostaví-li se k jednání strana řádně obeslaná (její zástupce), provede se řízení v její nepřítomnosti, nedostaví-li se však strany obě, nastane klid řízení; na to buď v obsílce upozorněno.

(4) Nepodaří-li se věc vyřídití smírem, provede rozhodčí soud řízení, šetře, pokud z dalších ustanovení tohoto zákona nevyplývá něco jiného, obdobně ustanovení daných pro občanské rozepře právní v řízení před soudy okresními, vyjímajíc řízení ve věcech nepatrných. Rozhodčí soud je povinen, dříve než vydá rozhodčí výrok, slyšeti strany nebo jim dáti příležitost, aby mohly své stanovisko uplatniti a svoje přednesy učiniti. Může vyslýchat strany, svědky a znalce a vzíti je do přísahy. Křivá výpověď je trestná jako křivá výpověď před řádným soudem. O nákladech na řízení platí zásady platné pro občanské rozepře právní. Smír před rozhodčím soudem sjednaný má tytéž právní účinky jako smír soudní.

(5) Rozhodčí soud se usnáší většinou hlasů. Porada se koná v nepřítomnosti stran.

(6) Výrok rozhodčího soudu musí býti odůvodněn. Doručením nabývá mezi stranami účinku pravomocného rozsudku řádného soudu.

(7) O jednání rozhodčího soudu se sepíše protokol; zapisovatele ustanoví president krajského soudu, u něhož je rozhodčí soud zřízen.

(8) O kolcích a poplatcích v řízení před rozhodčím soudem platí poplatková ustanovení pro soudní řízení sporné.

§ 18.

Posuzuje hospodářskou neodůvodněnost závazku, přihlédne rozhodčí soud také k poměru mezi vzájemnými právy a povinnostmi smluvních stran, k významu smluveného plnění pro národní podnik, a co se týká závazků ze služebních smluv, i k obsahu služebních smluv obdobného druhu v jiných podnicích téhož nebo příbuzného odvětví. Rozhodčí soud není vázán návrhem a může zejména, i když se navrhuje zrušení závazku, odpovídá-li to zásadám slušnosti a účelnosti, závazek snížit na obvyklou míru nebo jej jinak přiměřeně upravit. Zruší-li závazek, může rozhodčí soud uložit národnímu podniku, aby zaplatil žalované straně přiměřenou náhradu. Podle okolností může rozhodčí soud přiznat žalované straně přiměřenou náhradu také tehdy, upravuje-li vzájemná práva a povinnosti odchýlně od původní smlouvy.

§ 19.

(1) Výrok rozhodčího soudu může být napaden jen žalobou o bezúčinnost. O tom, z kterých důvodů lze žalovati, aby výrok rozhodčího soudu byl zbaven účinnosti, platí přiměřeně ustanovení civilních řádů soudních o důvodech, pro které lze žalovati o bezúčinnost výroků rozhodčích.

(2) Pro žalobu je příslušný krajský soud v sídle rozhodčího soudu. Lhůta k podání žaloby činí 30 dnů a počítá se podle předpisů civilních řádů soudních o lhůtě k podání žaloby o bezúčinnost výroků rozhodčích.

(3) Krajský soud jedná o žalobě bez zřetele na hodnotu předmětu sporu podle ustanovení o řízení před ním platných.

§ 20.

(1) Ak ide o nárok zo závazku, ktorý sa proti národnému podniku uplatňuje pred riadnym súdom alebo iným príslušným orgánom (§ 16, ods. 3), preruší súd alebo taký iný orgán konanie o tomto nároku v každom období konania, ak namietne národný podnik, uznávajúc záväzok, že ide o záväzok hospodársky neodôvodnený. Ak podá národný podnik do troch mesiacov odo dňa prerušenia žalobu na zrušenie alebo na inú primeranú úpravu záväzku, treba prerušené konanie zastaviť a trovy navzájom zrušiť; rozhodčí súd môže vo svojom výroku mať zreteľ i na tieto trovy. Ak nepodal národný podnik v uvedenej lehote žalobu, ak vzal podanú žalobu späť alebo ak bola žaloba odmietnutá alebo zamietnutá, môže sa v prerušenom alebo zastavenom konaní pokračovať.

(2) Ak ide v konaní pred riadnym súdom alebo iným príslušným orgánom o nárok zo záväzku, ktorý je, nehľadiac na otázku hospodárskej neodôvodnenosti, aj inak sporný, omedzí sa súd alebo taký iný orgán, ak namietne národný podnik i hospodársku neodôvodnenosť záväzku, na rozhodnutie o ostatných sporných otázkach a vo svojom rozhodnutí len určí, či nárok zo záväzku je alebo nie je po práve. Ak nie je tým vec skončená, je právoplatným rozhodnutím, že nárok zo záväzkov je po práve, konanie prerušené. Ustanovenie odseku 1, vety druhej a tretej platí aj tu s odchýlkou, že výrok o trovách konania zostáva nedotknutý.

§ 21.

Národními podniky rozumějí se v tomto zákoně i pojišťovací spolky a ústavy, které byly vládou vyňaty z opatření podle § 10, odst. 1 dekretu o znárodnění soukromých pojišťoven č. 103/1945 Sb.

§ 22.

Kde je v tomto zákoně řeč o zemském soudu, o presidentu zemského soudu a o presidentu krajského soudu, rozumí se tím na Slovensku hlavní soud, předseda hlavního soudu a předseda krajského soudu.

§ 23.

Tento zákon nabýva účinnosti dňom vyhlásení; provede jej ministr spravodlnosti v dohode s ministromi priemyslu, výživy, vnútra, zdravotníctví, financií a sociálnej péče.

Čl. II. - zavedený predpisom č. 272/1948 Zb.

Ak bol nárok, uvedený v § 20 zák. č. 228/1946 Sb., v znení čl. I, č. 2 tohto zákona, výrokom súdu alebo iného príslušného orgánu právoplatne určený alebo priznaný už pred dňom vyhlásenia tohto zákona, začína lehota troch mesiacov na podanie žaloby na zrušenie alebo na inú primeranú úpravu hospodársky neodôvodneného záväzku dňom vyhlásenia tohto zákona.

Čl. III. - zavedený predpisom č. 272/1948 Zb.

Žalovať na zrušenie alebo na inú primeranú úpravu hospodársky neodôvodneného záväzku možno, i keď došlo k prevode žalobcovho záväzku na Fond znárodneného hospodárstva podľa § 3 zákona zo dňa 11. marca 1948, č. 51 Sb., o úprave niektorých finančných pomerov národných podnikov priemyslových a potravinárskych; rozhodnutie je potom účinné aj proti Fondu znárodneného hospodárstva.

Čl. IV. - zavedený predpisom č. 272/1948 Zb.

Rozhodčie súdy, zriadené podľa zákona č. 228/1946 Sb. v znení tohto zákona sú povolané rozhodovať tiež o zrušení alebo o inej primeranej úprave hospodársky neodôvodnených záväzkov komunálnych podnikov podľa § 10, ods. 2 zákona zo dňa 21. júla 1948, č. 199 Sb. o komunálnych podnikoch.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Dr. Drtina v. r.

